

พระนิพนธ์คำโคลง

ใน

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลริวัฒน์

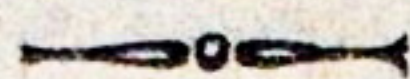
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

คณะ ภิกษุสามเณร วัดราชบพิธ

พิมพ์

ในงานสัตตมวารที่ ๓

ทะเลเบียน

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

พระนิพนธ์คำโคลง

ใน

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลริวิวัฒน์

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

—๑๑๑—

คณะ ภิกษุสามเณร วัดราชบพิธ

พิมพ์

ในงานสัตตมวารที่ ๓

—๐๐—

เลขที่ 104

เลขที่ 895.9113008
1.569 W

เลขทะเบียน 4.32 2.15511

คำนำ

เทมียภษิตคาลา ปราภวสูตร และทสธัมม
สูตร พุทธภษิตทั้ง ๓ เรื่องนี้ ได้ทรงนิพนธ์
แปลเป็นคำโคลงไว้ต่างคราวกัน คือ เทมีย
ภษิตคาลา กับ ปราภวสูตร ได้ทรงดัดพิมพ์
เป็นต้นฉบับไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ทสธัมม
สูตร ทรงเป็นใบฉลาก ในงานฉลองพระพุทธรูป
เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕.

คณะ ภิกษุสามเณร วัดราชบพิธ มีท่าน
เจ้าคุณพระธรรมปาโมกข์เป็นประธาน ประก
การบำเพ็ญกุศลถวาย ฉลองพระคุณในพระองค์
ณเสด็จตมวารที่ ๓ ตรงกับวันที่ ๑๔ กันยายน
๒๔๘๐ จึงได้รวบรวมพิมพ์ขึ้น เพื่อรักษาพระ
นิพนธ์นี้ไว้ ซึ่งอาจบังเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน
ตามอัธยาศัย และเพื่อถวายพระกุศลในได้

ฝ่าพระบาทพระองค์ ผู้ทรงประทานความชุ่มชื้น
รมเย็นแก่ภิกษุสามเณร วัดราชบพิธ อย่างสุด
ที่จะบรรยายให้ครบถ้วนได้ด้วยอักษร.

คณะภิกษุสามเณร

วัดราชบพิธ

๑๑ กันยายน ๒๔๘๐

เทมียภาษิตคาถา

แถลงคาถาว่าด้วย
แห่งเมตตาที่องค์
นามเทมียพงศ์
ตรัสแก่นันทผู้

อานิสงส์
เอกผู้
โพธิสัตว์ เจ้านา
เฝ้าเชื้อสารถิ ๆ

๐

๐

๐

ชนที่ไม่ประทุษร้าย
นิราศกฤหาศน์ตน
แรมอันไม่ขัดสน
ชนมากปากหน้าเข้า

มิตรชน
ไต่เต้า
สรรพโภชน พูลแฮ
พึงเลี้ยงชีพตน ๆ

ยามไปชนบทด้วย
หรือนิคมราชธานี
ปวงชนย่อมยินดี
ต้อนรับโดยเรียบร้อย

กจมี
ใหญ่น้อย
นบนอบ
ทั่วทั้งถิ่นไป ๆ

โจรผู้ร้ายไปกล้า	ข่มเหง
กษัตริย์ก็ไม่ทรงเลง	โทษทัณฑ์
มีผู้มักยำเกรง	เหตุเมต- ตาแฮ
นับว่าล่วงข้ามพ้น	พวกร้ายศัตรู ฯ
กลับสู่บ้านห่อนเกรี้ยว	โกรธา
ปราโมทย์ณะสภา	ท้าวผู้
สูงสุดแห่งญาติสา-	โลหิต ปวงนา
ผลผลิตต้นเหตุ ^๘ ก็ ^๕	ก่อ ^๕ ก่อใจอารย ^๗ ฯ
สักการท่านท่านสอง	สักการ ตอบแล
นบท่านท่านนบปาน	ตอบบ้าง
มีผู้ยกย่องประสาน	ช้องแซ่ นามแล
เกียรติยศเด่นอ้าง	ออก ^{๒๔} ฟุ้ง ^๔ จรรบ ^๔ บอ ฯ

บุชาท่านคือจักได้	ตอบบุชา
ไหว้ท่านท่านกลับมา	ตอบไหว้
อิสสรบริวา-	รยศยัง เสร้มนา
กิตติศัพท์ก็ย่อมได้	แต่ล้วนเจริญศรี ฯ
มีอำนาจเปรียบเชอ	เพลิงเถกิง
ไฟโรจน์ดุจเทพเริง	ร่าเริง
สรค่อทรัพย์สำหรับเชิง	ชาติศักดิ์ สูงแกล
มาประกอบประจำคำ	คู่คล้ายเงาตาม ฯ
ยามโคเกิดเกิดแม่	มากมาย
พืชท่หวานงามหลาย	หลากหลายพร้อม
ย่อมได้เสพผลหมาย	มากเหมาะะ นักแฮ
มีแต่ส่วนน่านน้อม	นักแล้วปรีดา ฯ

พลาตฎุผากลับไร

สรรพภัย

ตกพฤษกษาสูงไฉน

ห่อนร้าย

เคลื่อนเลื่อนลวลงไป

น้ำสยด สยองนา

ได้สิ่งอาศัยคล้าย

เทพเจ้าคุ้มครอง ฯ

ผองลมบ่ห่อนกล้า

ย้าย

ซึ่งนิโครธอันมี

รากต้น

ยึดกันยุ่งเหยิงดี

ดิ่งมัน ฉั่นไค

อมิตรก็ไปคั่น

ข้ามร้ายเช่นกัน ฯ

ปราชญ์สูตร

ชน^{๑๔๕๕}รุดชชอ
ร^{๑๖๖๖}ุชว^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ว^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}เพ^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}ิน
ปราร^{๑๖๖๖}ถ^{๑๖๖๖}นา^{๑๖๖๖}ส^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}บ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}ย^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}น
ช^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}เก^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}ย^{๑๖๖๖}ค^{๑๖๖๖}ส^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}บ^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}

พาล^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}าย^{๑๖๖๖}ท^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}ผู้^{๑๖๖๖}
ไม่^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}จ^{๑๖๖๖}ใ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ี^{๑๖๖๖}ป^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}ญ^{๑๖๖๖}์^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}น
ช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}บ^{๑๖๖๖}ธ^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}ั^{๑๖๖๖}ท^{๑๖๖๖}ธ^{๑๖๖๖}ี^{๑๖๖๖}ส^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ร
น^{๑๖๖๖}ั้น^{๑๖๖๖}ป^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}แ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}ช^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}ไ^{๑๖๖๖}ด้

ผู้^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ัก^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ัก^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}
ไม่^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ัน^{๑๖๖๖}ข^{๑๖๖๖}ย^{๑๖๖๖}ัน^{๑๖๖๖}ม^{๑๖๖๖}ุง^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}
เก^{๑๖๖๖}ย^{๑๖๖๖}จ^{๑๖๖๖}ค^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}โก^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}ธ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}
น^{๑๖๖๖}ั้น^{๑๖๖๖}ป^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}แ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}ผู้^{๑๖๖๖}เช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}

ชน^{๑๖๖๖}เจ^{๑๖๖๖}ริ^{๑๖๖๖}ญ^{๑๖๖๖}
พ^{๑๖๖๖}ิน^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ศ^{๑๖๖๖}บ^{๑๖๖๖}
ย^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}ว^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖} เจ^{๑๖๖๖}ริ^{๑๖๖๖}ญ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}ด^{๑๖๖๖}
ช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}ผู้^{๑๖๖๖}ฉ^{๑๖๖๖}ิบ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ย^{๑๖๖๖} ๑

เ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}พ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}
ช^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}บ^{๑๖๖๖}ไ^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}
แ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}ง^{๑๖๖๖}พ^{๑๖๖๖}ว^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖} พ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ล^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}
พ^{๑๖๖๖}ิน^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ศ^{๑๖๖๖}แ^{๑๖๖๖}ท^{๑๖๖๖}ั^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}ี^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖}ัน^{๑๖๖๖}ด^{๑๖๖๖}ร^{๑๖๖๖} ๑

พ^{๑๖๖๖}ว^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}ฮ^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖} เ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}
ก^{๑๖๖๖}ิ^{๑๖๖๖}จ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}
ใ^{๑๖๖๖}ห^{๑๖๖๖}้อ^{๑๖๖๖}อ^{๑๖๖๖}ก^{๑๖๖๖} ห^{๑๖๖๖}น^{๑๖๖๖}้า^{๑๖๖๖}แ^{๑๖๖๖}เ^{๑๖๖๖}
ช^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ติ^{๑๖๖๖}ต^{๑๖๖๖}้อง^{๑๖๖๖}พ^{๑๖๖๖}ิน^{๑๖๖๖}า^{๑๖๖๖}ศ^{๑๖๖๖}ถ^{๑๖๖๖}ึง^{๑๖๖๖} ๑

ผู้ ^๑ ฟังสามารถ ^๕ เลียง ^๒	ชน ^๓ นี้
และชนก ^๔ ปกเกศ ^๑	แก้ ^๑ เถา
แต่ไม่คิด ^๑ ไยดี	ปฏิบัติ ^๑ ทำ ^๑ นนา
นั้น ^๑ ปาก ^๑ แห่ง ^๑ ผู้ ^๑ เข้า ^๑	เขต ^๑ ต ^๑ ้อง ^๑ ฉิบ ^๑ หาย ^๑ ฯ
ผู้ ^๑ หมาย ^๑ ลวง ^๑ สมณะ ^๑ แล ^๑	เหล่า ^๑ พราหมณ์ ^๑
หรือ ^๑ วณิ ^๑ พพ ^๑ ก ^๑ อน ^๑ ยาม ^๑	พบ ^๑ พ้อง ^๑
ด้วย ^๑ กล่าว ^๑ มุ ^๑ สา ^๑ ตาม ^๑	แต่ ^๑ ถนัด ^๑ ไฉน ^๑ ฤ ^๑
นั้น ^๑ ปาก ^๑ แห่ง ^๑ ผู้ ^๑ ต ^๑ ้อง ^๑	ฉิบ ^๑ ร้าย ^๑ หาย ^๑ เจริ ^๑ ญ ^๑ ฯ
ผู้ ^๑ เพ ^๑ ล ^๑ ิน ^๑ เพ ^๑ รา ^๑ ะ ^๑ มา ^๑ ก ^๑ พ ^๑ ร ^๑ ้อม ^๑ ท ^๑ ร ^๑ พ ^๑ ย ^๑ ส ^๑ ิน ^๑	
เงิน ^๑ มา ^๑ ก ^๑ หลา ^๑ ก ^๑ ของ ^๑ ก ^๑ ิน ^๑	เค ^๑ ร ^๑ อง ^๑ ไ ^๑ ช ^๑
ไ ^๑ ช ^๑ ก ^๑ ิน ^๑ แต่ ^๑ ตน ^๑ , จ ^๑ ิน ^๑ ต ^๑ -	แจ ^๑ ก ^๑ แบ ^๑ ง ^๑ ไม ^๑ เล ^๑ ย
นั้น ^๑ ปาก ^๑ แห่ง ^๑ ผู้ ^๑ ไ ^๑ กล ^๑	ฉิบ ^๑ ร้าย ^๑ ผิ ^๑ ด ^๑ ทา ^๑ ง ^๑ ฯ

กระด้างเพราะชาติเชื้อ	และทรัพย์
และโคตรสกุลสูงนับ	เนื่องล้ำ
หมิ่นญาตีตนตกอับ	หลู่ล่วง เกินแฮ
นินปากแห่งผู้ชู้	ฉิบด้วยตนเอง ฯ

เป็นนักเลงเก่งก่อ	กุลสตรี
เสพสุราเล่นเบี่ยทวี	โทษทัณฑ์
ทรัพย์ที่ได้ ๆ มี	ให้หมด สิ้นนอ
นินปากแห่งผู้พัว	พิพัฒน์พร้อมพลันหนี ฯ

ผู้ไม่ยินดีแต่ด้วย	ภรรยา ตนเอย
ประทุษเสพหญิงแพศยา	อีกแล้ว
ประทุษเสพทารา	ผู้อื่น ด้วยเฮย
นินปากแห่งผู้แท	เที่ยงได้พินาศพลัน ฯ

ผู้มีวัยอันล่วงแล้ว	เหลือเกิน
มีคู่สาวเขาว์เพลีน	เพลิดได้
นางไม่สงบประสงคฺ, เมิน-	หน้าหน้าย เลียงนา
นั้นปากแห่งผู้ไร	ภักทรแผ้วพุลศรี ฯ

ยกสตรเ่งก้อ	การพนัน
สุรุษสุร่ายจ่ายภักท	ไปเอื้อ
หรือยกบรุษดจกัน	ในที่ ไหญ่แฮ
นั้นปากแห่งผู้เชอ	ชาติร่ายวายศรี ฯ

ผู้มีสมบัติน้อย	อยากแรง กล้านา
เกิดณะราชสกุลแสง	ศักดกล้า
หวังครองราชมั่งแสดง	ราชศักด
นั้นปากแห่งผู้ลา	เลียงพัน สวัสดิ์ ฯ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

๕

เมธีผู้ประเสริฐพร้อม ปรีชา

เฟื่องส่วนหายนระปรา- กฏแล้ว

เสพโลกส่วนโชคพา ประสพ เกษมแฮ

จึงสุขทุกเมื่อแคล้ว คลาดพ้นทุกข์ไข้ ๗๕

104

895.9113008

8 5 69 พ

พ. 32 21. 15511

ทศัมมสูตร
๒

เรานม ^๕ เพศ ^๕ เพยน	แพกไกล
กับคฤ ^๕ หัส ^๕ ซึ่งไฉน	ห่อนห้าม
สมณะ ^๕ เพศ ^๕ ผ้าไตร	นุ่ง ^๕ ห่ม ครอบ ^๕ นอ
แลประพฤ ^๕ ติไป ^๕ ข้าม	เขตต์ ^๕ เค้า ^๕ ธรรม ^๕ เนียม ๗

เจียม ^๕ ตัว ^๕ เลียง ^๕ ชีพ ^๕ ใช้	เช่นมี
เพราะ ^๕ เนอง ^๕ คฤ ^๕ หบดี	สั่ง ^๕ เกอ
กอบ ^๕ เอง ^๕ พระ ^๕ ชิน ^๕ สี ^๕ ห์	ห้าม ^๕ ขาด เทียว ^๕ นา
วาง ^๕ จิต ^๕ ต์ ^๕ เป็น ^๕ ชาติ ^๕ เชอ	ช ^๕ พ ^๕ เลียง ^๕ งาย ^๕ ดา ^๕ ย ๗

อาก ^๕ ป ^๕ ป ^๕ กาย ^๕ จิต ^๕ ต์ ^๕ ทั้ง	วาจา
อัน ^๕ เกีย ^๕ ว ^๕ ด้วย ^๕ ป ^๕ ฏิ ^๕ ป ^๕ ทา	ใหญ่ ^๕ น้อย
อื่น ๗ อเนกา	ไม่ ^๕ เท่า น ^๕ นา
ประ ^๕ กอบ ^๕ บ ^๕ อย่า ^๕ ให้ ^๕ ด ^๕ ้อย	คว ^๕ น ^๕ เร ^๕ ้า ^๕ อา ^๕ จิณ ๗

ศีลของอาตมแล้ว	ผ่องฤา
ฤาหม่นหมองเพราะถอ	ผิดอ้าง
ควรตำหนิอาตมคือ	พบโทษ
ฤาอย่างไรมีบ้าง	รับคั่นตามจริง ๆ
เจียสึงทชวชา	กายวจิ
จากเพื่อนพรหมจารี	ฉลาครู
พราตโทษโดยศี-	ลวิบัติ เราฤา
เราทราบตระหนักจักกั	ก่อตั้งสังวร ๆ
เครื่องอุปการณกับทั้ง	สวัญญาณ
ทริกฤาณิตยกาล	อยู่ได้
จักวิโยคอันตรธาน	ทุกทัว แลนา
เรวกับชาหน้อยให้	ประจักษเพยนเป็นไป ๆ

ทำชั่วไหนจักไร	ทุกข์ถึง
ทำสิ่งดีทุกสิ่ง	สุขไร
ทำดีชั่วแรงคนึง	หลักเลียง พันญา
ทำให้เกิดผลยลไกล	กล่าวคล้ายเงาตาม ๆ
ความดีทุกชั่วช้า	ฉันท
ในส่วนวันนั้นไหน	ก่อสร้าง
วันเลยล่วงละไป	ด้วยกิจ อะไรนอก
ตรึกตรวงปวงกิจอ้าง	คำเช้าทุกวัน ๆ
สุญญาการนั้นช	สถานสงัด
เราภิรมย์มุงมนัส	อยู่ยัง
เพื่อบำราศอุทธัจ	ให้ดัง ตรงเต
เป็นหนึ่งแนวแนก	จิตต์แล้วหรือยัง ๆ

เราตั้งหน้ากอบเกอ ^๕	กิจขยัน
เพื่อลุถึงธรรมอัน	สุดซึ้ง ^๕
มีหรือไม่กิจสรรพ	ส่วนยอด นนา ^๕
ใครจักมีพัก ^๕ กอง	ติดก่อละหรือ ๗ะ

หน้าวัดราชบพิธ ประนคร